

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН
КОНСТИТУЦИЯЛЫК ПАЛАТАСЫНЫН
СУДЬЯЛАР КОЛЛЕГИЯСЫНЫН
АНЫКТАМАСЫ**

Асанов Муратбек Алановичтин кайрылуусун өндүрүшкө
кабыл алуудан баш тартуу жөнүндө

2020-жылдын 11-февралы

Бишкек шаары

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясынын төмөнкү курамы: Ч.О. Осмонова, Ж.И. Саалаев, К.Дж. Кыдырбаев, сот отурумунун катчысы С.А. Джолгокпаеванын катышуусунда Асанов Муратбек Алановичтин кайрылуусун карап чыгып, төмөнкүлөрдү

Т А П Т Ы:

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына 2020-жылдын 10-январында М.А. Асановдун Кыргыз Республикасынын Административдик-процесстик кодексинин 27-беренесинин 1-бөлүгүндөгү прокурордун административдик доогер катары болуусун, 42-беренесинин 1-бөлүгүндөгү прокурордун сотко административдик доо арыз менен кайрылуу укугун, Кыргыз Республикасынын Жарандык процесстик кодексинин 48-беренесинин 3-бөлүгүндөгү прокурор доогердин бардык процесстик милдетин аткаруусун орноткон бөлүктөрү жана «Кыргыз Республикасынын прокуратурасы жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 26-беренесинин 1-бөлүгү Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 104-беренесине карама-каршы келет деп таануу жөнүндө өтүнүчү келип түшкөн.

Арыз берүүчүнүн пикиринде, Кыргыз Республикасынын Конституциясында прокуратуранын кимдир бирөөнүн, анын ичинде мамлекеттин кызыкчылыгын коргоо максатында сотко доо арыз менен кайрылуу укугу каралган эмес, ошондуктан талашылып жаткан ченемдерди Конституцияга ылайык келтирүүнү зарыл деп эсептейт.

М.А. Асанов акыркы убактарда райондун прокурорлору өзүм билемдикке салып, мамлекеттик органдардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын ишеним каты болбогундугуна карабастан, жергиликтүү сотторго аталган органдардын кызыкчылыгында административдик жана жарандык доо арыздар менен кайрылышып, анын жыйынтыгында сот органдары прокурорлордун тиешелүү доо арыздарын, арадан 15-20 жыл өтүп кеткенине карабастан, сот өндүрүшүнө кабыл алышып, канааттандырып, жарандардын жеке менчиктеги мүлктөрүн, жарандардын короткон чыгымдарын төлөп бербестен, кайтарып алууда, деп баяндайт.

Кайрылуу субъектиси буга мисал катары Чүй областынын Ысык-Ата районунун прокуратурасынын жана Жалал-Абад областынын Ноокен районунун прокуратурасынын айрым мамлекеттик органдарга жана уюмдарга, ошондой эле жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына карата сот органдарына берилген доо арыздарын келтирген. Аталган прокуратура органдары доо арыздарда башкалардан тышкары, М.А. Асановго тиешелүү кыймылсыз мүлктөр убагында айрым бир мамлекеттик органдар, уюмдар жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын актыларынын негизинде мыйзамсыз берилгендигине байланыштуу, аларды жараксыз деп табуу жөнүндө суранышкан. Жыйынтыгында прокуратура органдарынын жогоруда аталган доо арыздарынын дээрлик көпчүлүгү сот органдары тарабынан канааттандырылган.

М.А. Асановдун пикиринде, сот органдарынын мындай чечим кабыл алуусуна прокуратура органдарынын талашылып жаткан ченемдердин Кыргыз Республикасынын Конституциясына дал келбеген

катачылыктарынан пайдаланып, сотко доо арыз менен кайрылуусу жана сот органдарынын аталган иштерди акыйкаттуулук менен карабагандыгы себеп болгон.

Мындан тышкары, арыз берүүчү Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 104-беренеси менен орнотулган прокуратуранын компетенциясын жана Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексинин 200-беренесинин өкүлчүлүктүн жалпы негиздерин орноткон 1 жана 4-бөлүктөрүн келтирип, Конституцияда прокуратуранын сотко доо арыз менен кайрылуу укугу белгиленген эмес деп билдирет.

Жогоруда баяндалгандардын негизинде, кайрылуу субъектиси талашылып жаткан ченемдерди Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 104-беренесине карама-каршы келет деп таанып берүүнү суранат.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы кайрылууну изилдеп чыгып, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүнүн негизинде текшерүү жүргүзгөн судья Ч.О. Осмонованын маалыматын угуп, төмөнкү тыянакка келди.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 97-беренесинин 7-бөлүгүнө ылайык, Конституция тарабынан таанылган укуктар жана эркиндиктер мыйзам жана башка ченемдик укуктук актылар тарабынан бузулуп жатат деп эсептелсе ар бир адам алардын конституциялуулугун талашууга укуктуу деп белгиленген.

Ошондой эле, Конституциянын аталган ченемин мааниси боюнча уланткан «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 20-беренесинин 1-бөлүгүнүн 1-пункту дагы жеке же юридикалык жакка (жактарга), эгерде ал Конституцияда таанылган анын укуктары жана эркиндиктери мыйзамдарда жана башка ченемдик укуктук актыларда бузулган деп эсептесе Кыргыз

Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына кайрылууга укуктуу деп көрсөтүлгөн.

Ал эми М.А. Асанов өз кайрылуусунда талашылып жаткан ченемдер Кыргыз Республикасынын Конституциясынын экинчи бөлүмү менен таанылган жана кепилденген адам жана жарандын конкреттүү кайсы укуктарын жана эркиндиктерин бузуп жаткандыгын көрсөткөн эмес.

Судьялар коллегиясы «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 25-беренесинде кайрылууга коюлган жалпы талаптар каралгандыгын да белгилейт. Жогоруда аталган берененин 3-бөлүгүнүн 9-пунктуна ылайык, кайрылууда арыз берүүчүнүн коюлган маселе боюнча көз карашы жана анын Конституциянын ченемдерине шилтеме менен укуктук негиздемеси көрсөтүлүүгө тийиш.

Бирок, кайрылуу субъектиси өзүнүн өтүнүчүндө укуктук мүнөздөгү жүйө катары жалпы юрисдикциядагы соттор тарабынан чыгарылган соттук актыларды гана келтирип, талашылып жаткан ченемдерде күмөндүүлүктүн бар экендигин ырастаган бир да укуктук негиздеме келтирген эмес. Ал эми «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 24-беренесинин 2-бөлүгүнө ылайык, ишти конституциялык сот өндүрүшүнүн алкагында кароого мыйзамдын, башка ченемдик укуктук актынын, Кыргыз Республикасы үчүн күчүнө кире элек эл аралык келишимдин же Конституцияга өзгөртүүлөр тууралуу мыйзамдын долбоорунун Конституцияга ылайык келүүсү жөнүндөгү маселеде күмөндүүлүктүн пайда болуусу негиз болуп эсептелет.

Арыз берүүчүнүн талабы талашылып жаткан ченемдердин Кыргыз Республикасынын Конституциясынын прокуратуранын компетенциясын орноткон 104-беренесине карама-каршылыгына негизделген. Ал эми «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 20-беренесинин 2-бөлүгүнүн экинчи абзацына ылайык мамлекеттик органдар, жергиликтүү өз алдынча башкаруу

органдары жана кызмат адамдары гана өздөрүнүн компетенция маселелери боюнча өздөрүнүн ыйгарым укуктарына тиешелүү бөлүгүндө Конституциялык палатага сунуштама киргизише алышат деп белгиленген. Тактап айтканда, жеке жана юридикалык жак (жактар) мамлекеттик органдар, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жана кызмат адамдарынын компетенциясына байланышкан бөлүгүндө маселе кое алышпайт.

«Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 3-бөлүгүнүн 2-пунктуна ылайык эгерде кайрылуу тиешелүү эмес органдан же жактан (субъекттен) келип түшсө судьялар коллегиясы кайрылууну өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартат.

Жогоруда аталган тыянактардын негизинде, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүн, 3-бөлүгүнүн 1 жана 2-пункттарын жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы

А Н Ы К Т А Д Ы:

1. Асанов Муратбек Алановичтин өтүнүчүн өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартылсын.

2. Келтирилген өтүнүч жана ага тиркелген материалдар арыз берүүчүгө кайтарылып берилсин.

3..Аныктама Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына даттанылышы мүмкүн.

Судьялар коллегиясы:

Ч.О. Осмонова

Ж.И. Саалаев

К.Дж. Кыдырбаев